Székesfehérvár, 1910. XVII. évfolyam, 5. szám. Csütörtök, január 13.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak: 1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Elmélkedések a cselekvő idealizmusról.

Irta: Egy székesfehérvári asszony,

„Föl kell emelnünk a szobrot megint
A hegyre, melyen egykor tündökölt,
A melyrül olyan méltóságosan
Nézett alá a bámuló világra.
Föl, nemzetemnek apraja nagyja!
Szégyen reá, ki lomhán vesztegel,
Dicsőség arra, a ki dolgozik, . .
Válasszatok most: szégyen vagy dicsőség!"

(Petőfi.)

Érdemes munkát végeztek a nővédelmi szociális eszmék apostalai, mikor itt ismertették szövetkezeteik célját, elismert nagy tudásukkal, meggyőződésük erejével és a szív melegével. Itt, hol a királysirok s a régi dicsőség felett a melancholia köde lebeg, Alba-Regia az alélt királyleány felnyitotta szemeit a büvös szóra s mosolyogva mondta: „Köszönöm, hogy felébresztettél, most dolgozni fogok, tovább fonom a fényes szálat. És körülötte is ébredt minden, a ködös rózsás hajnalfény deritette fel.

És mindenfelől jönnek a társnői s buzgalommal fonnak, csillogó szines szálakat arany rokkáikon, hogy szőhessenek azokból erős hálót körülkeriteni vele Magyarhon virágos kertjeit. Az üde rózsabimbó, a magyar leány, itt fog viruló rózsává fejleni, a talajt ők fogják locsolni a tiszta munkás élet vizének üditő balzsamával s a virág nem fog elkiváncsozni a honi földből; az erkölcsös élet arany keretében minden magyar leány érezni fogja azt is, hogy neki: Extra Hungariam non est vita, si est vita, non est ita.

*

A beteg társadalomról sok szó esik mostanában az ujságokban. Érdekes tünet, hogy a nő irók többnyire az asszonyoktól várják az erkölcsi megujhodást teremtő erőt s igazuk is van! Bárcsak már kiirtanák magukból a magyar asszonyok a divat, a fényüzés, az urhatnámság gyöngeségeit; egyelőre ezzel is segitenének a beteg társadalmon . . . s azután, ha teljes erővel hozzáfognának a *szociális eszmék gyakorlásához*, a gyermek, különösen a fiunevelés dolgához, ó, akkor micsoda életkedv, pezsdülne meg a lábbadozóban . . . szinte hallom már az önérzetes magyar dal csengését, amely oly régóta hallgatott. Igen, igen . . . segitsenek az asszonyok . . . egyenként és összesen: egyesült erővel!

Valahányszor én az idealizmusnak energikusan cselekvő munkásaira gondolok — mert hála Istennek vannak ilyenek is hazánkban, — mindannyiszor eszembe jut Arany János gyönyörü allegoriája: „A gyermek és a szivárvány"; csakhogy mig a költő méla gyermeke megállt a csüggedés s lemondás melancholiájánál, addig én ugy látom, hogy az egészséges reálidealizmusnak sikerül a valóságban összekötni „Földdel a menny kapuját." . . .

„Páros ivü szép szivárvány" hidja verődik lángoló lelkek s forró szivek tüzsugaraiból egy a földről az égig felhuzódó felhőn keresztül . . .

Ez a hid a különböző kulturális, szociális s jótékonysági intézmények sok szinben ragyogó szivárványa s a felhő, amelyen keresztül verődik, egy régóta a levegőben rezgő párás ködnek, nyomor, fájdalom, bánattól hullott könnyeknek összeszürődött óriás felhője.

Tavaly husvét körül volt az, mikor egy budapesti „modern asszony" — e lap olvasói is emlékezni fognak reá — levelet irt egy vidéki barátnőjének a lelkigyakorlatokról, melyeket Prohászka püspök a fővárosban tartott. Az emelkedett lélek ihletettségével irta le érzéseit azok után s levelét „egy száraz statisztikával" végezte. Feljegyezte ott, hány városban s hányszor tartott beszédet és lelkigyakorlatot évek óta a püspök és a hallgatóság számát, amely ezrekre megy . . . Jól tudta a modern asszony, hogy ez a "száraz statisztika" milyen ékesenszóló! A záró szavait ismétlem: „Gyöntatott a püspök e beszédek közben reggel 6 órától este 7 óráig, foglalkozott szeretetteljes, béketürő atyai gonddal a kis és nagy lelkekkel. Meghallgatta a gyermekleány akadozó, önmagát nem ismerő, együgyü szavait, meghallgatta az életet ismerő asszonysziv magavádolását, szenvedélyes bünbánatát és nem unta az egyszerü öreg nő kicsinyes, szük lelki világának szintelen megnyilatkozását."

Gyönyörü befejezése volt a mélyérzésü asszony szép levelének!

Igen, a gyónás . . . Ajánlanám mindazoknak, kik nem hisznek a gyónás *nevelő erejében s jótékony társadalmi kihatásaiban*, olvassák el Prohászka Ottokár dr. müvét „A keresztény bünbánat és bünbocsánat"-ról. Milyen igaz az, hogy: „vannak *meglérések, kiemelkedések a posvány mélyéből*, lélek és szivátváltozások, melyek a gyónásnak legfönségesebb parainesisei . . Főleg pedig az élet nagy problémájának, legnehezebb részének örökösei, a nagy szenvedők tudják, hogy mi a gyónás! Az erkölcsi s fizikai bajok sulya legörnyeszti a családanyát, kit férje gyülöl s féltucat gyermek kinoz, faggat s sokszor közel áll már ahhoz, hogy a Dunának menjen, de az ily bánatos bolyongót az Isten is különös gondviseléssel kiséri s ha hitét a gondolat halványsága a modern müveltségben el nem fonnyasztotta, elvetődik előbbutóbb a gyöntató székbe; hogy ott mi történik, sejtem, de el nem találom egészen; csak azt tudom, hogy azt nyerte, amit békének hivnak. Ezt viszi haza magával. Türi Isten keresztjét . . . nem panaszkodik, nem felesel . . .

„Hogy ott mi történik, sejtem, de el nem találom egészen." Igy tünődik, a ki meghallgatja „az életet ismerő asszonysziv szenvedélyes bünbánatát, magavádolását" magavádolását akárhányszor a mások bünéért is . . .

Akkor az történik, mint ami a csatára induló katonával . . . hősök támadnak, a hit erejével fölfegyverzett hősök, kik a béke, a becsület, a családi tüzhely szentségének a megmentéseért megindulnak a kötelesség teljesités utján s mennek, ha kell a halálba is.

S most én, mikor ezek a névtelen hősökre gondolok, én a nővédelem egyik tisztje, elpirulok s kölcsön veszem a ánglelkü szavat:

„Tiszt vagyok; ha lát a közlegénység,
Tisztelkedve megyen el mellettem
Én pirulok, gondolván magamban,
Nincs igazság, nincs igazság ebben.
Nekem kéne köszöntenem őket,
. . . . . .
S mit tudják ők, mi az a dicsőség!
S ha tudnák is, mi hasznuk van benne?
Nincsen lap a történet könyvében,
A hol nevük följegyezve lenne.
Ki is győzné mind fölirni, akik
Örömestül — elvérzésének? —
Tiszteljétek a közkatonákat,
Nagyobbak ők, mint a hadvezérek.

(Petőfi.)

. . . S a tudós, a ki előtt feltárultak a a nagy természet titkos záru ajtai, feltekint a gondolat mélységéből s feltünik neki is a nagy jel az égen . . .

„A nagy jel a mi egünkön, ott ahol a mi csillagaink járnak s ahová reményeink irányulnak, üdvözülésünk perspektiváiban . . . az asszony. A régi asszony a földön szintén jel volt, a bukás, a romlás szimboluma; szépszépsége elhervadt. Vele szemben áll az égi jel, a „ mulier in coelo." Mint a hogy van égi ember, „coelestis homo, ugy van mennyei asszony. Ennek az embernek kezére s ennek az asszonynak szivére bizta Isten az emberiség javait. Föllépteti itt ismét a két elemet: az erőt és a kellemet — a Victor Rex-et s a Regina Dominá-t s uj vi[illegible]g, uj nemzedék, uj törekvés sarjad nyomu[illegible]ban. (Elmélkedések az evangéliumról, Prohászka Ottokár.)

Igen, sarjad is nyomukban az uj nemzedék uj törekvésekkel, ha még nem is fejlődött ki ugy, hogy virulását köröskörül látnók. S mig a magasba törő, szárnyaló lelkek, elérnek a fénylő csillagokig s vezetik a szivárványhidon a szeretet, a gondviselés, gyámolitás, részvét cselekvő szellemeit, addig a sárhoz tapadt tömeg szintén csak fölszabadulni óhajt. A magasból mintha szt. Pál apostol szava renditené meg: „Férjek, ugy szeretitek-e feleségeiteket, mint Krisztus az egyházat? s a bánat sóhajába lenn kötelességfelejtett léha asszonyok zokogása is vegyül. A bánat által tisztuló lelkek emelkednek magasabb régiókba . . . Igen, vannak kiemelkedések a posványból

Sövegjártó János
vászon kereskedése
Székesfehérvár, Barátok épülete.
Nagy választék ágy- és asztalneműekben, szines és fehér barchetok stb.
olcsó, szabott árak mellett.

Mai lapunk 4 oldal.

00000023

is. E fejlődés lassu, de bizonyos. A sülyedést leginkább az asszonyok akadályozhatják meg szivük emelő erejével. A csillagkoszorus asszony biztatólag int . . . Ki tagadhatná, hogy „Mindaz mi ezt az idealizmust fokozza, az embert és az emberiséget előreviszi, s mindaz, ami ezt az idealizmust támadja s gyengiti, a dekadencia felé vezet.„

(„Társadalmi problémák és keresztény világnézet.“)

Giesswein S.

És a jövőbe néző előtt lassan kibontakozik a ködből derengő, homályból egy szép látomás: Magyarország erőteljes uj nemzedéke, egy viruló sereg, amely egységes törekvésekkel bontja zászlaját. Lobogója üdvözlően hajlik a magyar asszonyok felé s ők örökzöld koszorut kötnek a zászlója, a melyen a Regina Hungariae képe tündököl.

Sejtelmesen rezdül át a lelkeken a jóslat:

„E jelben győzni fogsz!“

UJDONSÁGOK.

Farsangi naptár.

Január 22. Magyarországi Munkások Rokkant és Nyugdijegylete tánccal egybekötött teaestélye.

Jan. 29. Vörösmartyból a Vörösmarty-kör rendezésével a városi szinházban.

Január 29. A könyvnyomdászok bálja Latzkovit-féle vendéglőben.

Febr. 1. A csendőraltisztek mulatsága a Magyar királyban.

Február 5. A déli vasuti műhely dalegyesület kabaréval egybekötött táncestélye a vasuti munkásétkezdében.

— **A sajtógyülés.** A sajtó romboló irányzataival szemben szükség van arra, hogy jó irányu sajtót állitsunk visszahatásként. Városunkban és megyénkben kath. mozgalmaink ezen a téren is megtalálták a maguk kötelességét s éveken át nem eredménytelenül buzgólkodtak a kath. lapok elterjesztésében s ezzel együtt a tisztább nemesebb közszellem megteremtésében. A munka azonban még csak a kezdet kezdetén áll, mig át nem visszük a köztudatba a jó irányu lapok megteremtésének feltétlen szükségét, nem sokra megyünk. Ezt a célt szolgálja a vasárnap városunkban tartandó sajtó-nagygyülés, a melyen vezető férfiaink szólanak közönségünkhöz a sajtó kérdéséről. A gyülésre a nagygyülés rendezősége a következő plakáttal hivja fel a nagyközönséget:

Az erkölcsöt és igazságot védeni mindenkinek kötelessége!

Katholikus Polgárok!

A magyarországi sajtó legnagyobb része nem áll hivatása magaslatán. Nem igazságot keres, nem erkölcsöt védelmez, nem tanit, nem nevel, hanem rombol és milliószámra mérgezi a lelkeket. E szomoru ténnyel szemben nekünk, magyar katholikusoknak, kötelességünk világnézetünk kettős drágakövét: **az erkölcsöt és igazságot** megvédelmeznünk. Ki kell csavarnunk a fegyvert az ellenség kezéből és nyomtatott betük millióit kell neki szembeállitanunk, szóval: meg kell teremtenünk az imponálóan hatalmas magyar katholikus sajtót. Mi, a kilencszáz év óta katholikus Székesfehérvár polgárai nem vonhatjuk ki magunkat e munkából. Épen azért a Belvárosi katholikus kör

január 16-án, vasárnap d. u. 4t órakor

a Szent István-teremben

NAGY SAJTÓGYÜLÉST

rendez, a következő programmal:

Megnyitóbeszéd. Mondja *dr. Prohászka Ottokár* megyéspüspök.

A sajtó káros irányai. Előadja *Görcsöni Dénes* tanár.

Sajtó és társadalom. Előadja *dr. Vass József* tanár.

Katholikus Polgárok. Ott legyetek.

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a kör, rendes szokásától eltérőleg, ezuttal nem bocsát ki külön meghivókat.

— **Személyi hir.** Gróf Zichy Rafael és neje 10 napi tartózkodásra Münchenbe utazott.

— **A politika és mi.** *Hédervány Károly gróf* kabinetalakitási tervezete — úgy látszik — valóra válik. Hirszerint vasárnap már megjelenik a hivatalos lapban az uj miniszterium kinevezése. Ezzel együtt — a mint halljuk — megjelenik *Széchenyi Viktor gróf*nak megyénk és városunk főispánjának felmentése is, a ki már a nyár folyamán beadta lemondását főispáni állásáról.

Ki lesz az uj főispán? Ismét kombináció, de a beavatottak úgy vélik, hogy *Fiáth Pál báró*, a volt főispán visszatér régi helyére és ismét főispán lesz. Kivüle még *Tóth Aladár* volt orsz. képviselő nevét is halljuk emliteni.

Hogy mindezekkel kapcsolatosan az uj képviselőválasztás is küszöbön áll, nyilvánvaló. Február végén, illetőleg március elején teljes gőzzel fogunk választani. A választási harc nehezen lesz kikerülhető. A jelek — egyesek szerint — arra engednek következtetni, hogy a függetlenségi *Mannsdorff Géza bárónak* ellenjelöltje lesz *Széchenyi Viktor gróf* főispán személyében s természetesen alkotmánypárti programmal. Hogy ez a harc milyen hullámokat fog fölverni, szinte beláthatatlan még most. Széchenyi gróf egyébiránt holnap érkezik vissza a külföldről. A megyében egyelőre két változásról hallottunk. A váli kerületben *Csontos Andor* helyébe *Gyapay Pál* lépne fel, a ki lemond esztergomi főispáni állásáról s a régi megállapodás szerint a régi kerületében lép fel. *Koller Tivadar* nem lép fel többé és helyette *Pajes Gyula drt* vagy *Csontos Andort* emlegetik.

— **Közigazgatási bizottsági ülés a városnál.** Tegnap d. e. 10 órakor közigazgatási bizottsági ülés volt a városnál *Saára* Gyula dr. polgármester elnöklete alatt, aki erre az alkalomra hazaérkezett budapesti tartózkodásából. Az ülésen semmi jelentős dolog nem fordult elő, emlitésre méltó tárgya a következő volt:

A rendőrség jelentése az előfordult bünesetekre szoritkozott.

Bierbauer Viktor dr. főorvos a közegészségről tett jelentést. Megemlitette, hogy a mult hó folyamán a rendőrhatóság a kerületi orvosok kiséretében vizsgálatot tartott a korcsmákban, kávéházakban, vendéglőkben, péküzletekben, szikvizgyárakban s a hol hiányokat vagy rendellenességeket tapasztaltak, törvényes eljárást foganatositottak.

A pénzügyigazgatóság jelentése szerint kincstári követelés volt 2,498,994 k. Erre befizetett összeg 2,059,035. Hátralék 437,959 k.

A Kölcsönös Népsegélyző-Egylet tisztviselőinek nyugdijalapját 400 egynéhány korona adóval rótta meg a kincstár. Ezt a szokatlan eljárást megfelebbezték a tisztviselők arra az álláspontra helyezkedvén, hogy a humanus célra egyesek adományából gyüjtött alap nem róható meg adóval. Az ülésen Tóth Aladár, Tóth Artur, Löwy Károly, Nagy Ignác hozzászólása után helyt adtak a felebbezésnek.

A főmérnök jelentette, hogy a miniszter nem teljesiti a városnak azt a kivánságát, hogy városunkban gőzgép felülvizsgáló bizottság szerveztessék.

Érdekes eszme vetődött fél a tanfelügyelő jelentésével kapcsolatban. Nagy Ignác azt szorgalmazta, hogy városunk is állitson fel iskolát természetesen kormánysegitséggel, a cigánygyermekek neveltetésére. Az ügy tanulmányozását kiadták a tanfelügyelőnek.

Az ülés 11 órakor végződött.

— **Tea estély.** Az Erzsébet népkonyha-bizottság az Erzsébet népkonyha és a Cseléd-Otthon pénztára javára január hó 15-én a Magyar Király szálldda emeleti nagytermében tánccal egybektött családias jellegü tea-estélyt rendez, melyre — miután külön meghivók nem lesznek kibocsájtva — ezen az uton hivja meg a bizottság a közönséget. Az estély kezdete 9 óra. Belépőjegy 2 korona, melyben a tea ára is benn-foglaltatik.

— **A kamarai tagválasztások,** a mint jeleztük, még soha nem tapasztalt érdeklődés mellett folytak le. Az érdeklődés, a mozgalom képe valósággal hasonlitott egy kisebb képviselőválasztáshoz. A szavazás reggel 8 órától megszakitás nélkül folyt le egészen 6-ig, ekkor a választásokat vezető Reé István főkapitány lezárta a szavazást, Eredményt este kilenc órakor hirdettek. Leadtak összesen 1100 szavazatot, amely a következőképen oszlott meg:

A kereskedőknél leadtak 520 szavazat a következőképen: Karl István 405, Wertheim Armin 383, Pollák Henrik 377, Pető Miksa 364, Bruck Arnold 295, Weisz Miksa 216, (rendes tagok.) Lukács Sándor 142, Heumann József 140, Ofner Mór 92, Langráf Lajos 78, Knazovitzky Béla 64, Elek Gyula 44. (Póttagok.) — Szavazatot kaptak még: Grósz Bernát 43, Klökner József 34, Bernstein Sándor 26, Knazovitzky Elemér 7, stb.

Az iparosoknál leadtak 579 szavazatot, ebből Havranek Antal 325, Say Ferenc 272, Laky István 267, Tar József, 190, Márkusz Miksa 157, Polgár Antal 107 szavazatot kaptak, s igy az első 3 rendes, az utóbbi 3 pedig póttaggá választatott. — Szavazatott kaptak még: Szenzenstein János 96, Schnetzer Nándor 90, Nyáry Gábor 43, Smohay János 18, Hirtling Pál 17, Márkusz Mihály (9), Szenzenstein J. 2, Ifj. Ditmár József 7, Mihály József 5, Berveiler János 2. stb.

— **Az uj ipariskola** teljesen elkészült. Szakértői felülvizsgálása legközelebbi napokban lesz, a mely után — minden valószinüség szerint e hó 27-én, meglesz az ünnepélyes felavatás is.

— **A tisztviselők fizetésrendezése.** Tegnap délután uj értekezletet tartott a szervező bizottság a tisztviselők fizetésrendezése ügyében. Tóth Aladár elnöklete alatt jelen voltak: Bilkei Ferenc, Csöppentzky Mihály dr., Czapáry László dr., Holly Géza dr., Hübner Károly, Löwy Károly dr., Miklós Géza, Nagy Ignác, Pálffy Károly, Rauscher Béla, Say Ferenc, Tóth Artur, Vermes Mihály dr. Több terv merült fel, a mely a tisztviselők eddigi fizetésrendezésével szemben más és méltányosabb módokat ajánl. Ilyen volt pl. Say Ferenc inditványa, aki az állami pótlékban részesülő tisztviselők fizetését 15 százalékkal óhajtotta emelni, a mi szerinte sokkal méltányosabb rendezés volna. *Saára* Gyula dr. polgármester ezzel szemben részletesen előadta azokat a tapasztalatait, a melyeket a belügyminiszteriumban szerzett, különösen Hartl Sándor osztálytanácsostól, aki az összes ügyeket referálja s a kinek a kezén a kiosztás keresztülment. Az alapelvek, a melyek szerint a minister a rendezést létesiteni akarta, körülbelül a következők; belátják, hogy az igazságosság és méltányosság követelményei nem mindig nyernek megfelelő kielégitést, ezt azonban inkább csak abban kivánták megvalósitani, hogy a tisztviselők a minimumokhoz hozzájussanak. A ki emellett az elv mellett valamihez hozzájutott, köszönheti ezt a szerencséjének, a ki nem jutott hozzája, elmondhatja, hogy pechje van. A megyei tisztviselőkével sok tekintetben nem egyezik meg a városi tisztviselők fizetése, ez azonban annak tulajdonitandó, hogy azt is más és ezt is más minister intencioi szerint rendezték. A bizottság egyéb kéréseit, a melyekkel a kapitány, árvaszéki ülnökök, a katonai nyilvántartó, levéltáros, biztosok, végrehajtók stb. méltányos javadalmazását óhajtotta, nem hajlandók teljesiteni s csupán a lakás pénzeknél érhető el némi előny a javukra. A minister megengedi, hogy a lakáspénzek külön kiegészitést nyerhessenek. Ez azonban nem tesz ki többet 1000 koronánál s igy a tisztviselők számára kiadható összeg 8—9000 koronára rug. A bizottság óhajként fejezte ki azt, hogy a rendőrlegénység járulékait, némileg emelni lehessen, a mint az a ministeri utasitások keretében is elfér. A január 17-ére tervezett rendkivüli közgyülés a bizottság megállapodása szerint elmarad s csak a 30-diki közgyülés fog azzal foglalkozni. Ennek oka az, hogyha már városok kifejezett óhaja a tisztviselők nagyobb javadalmazása iránt addig a miniszter részéről megvalósulhat — hiszen addig valószinüleg meglesz már az uj miniszterium is — akkor a mi közgyülésünk is kifejezheti hasonló értelemben óhajait.

Egyébiránt érdekes az a kommüniké

00000024

melyet Győr fizetésrendezési javaslatára nézve közölnek. Lapunk közölte Győr város feliratát, a melynek sorsa bizonyára olvasóinkat is érdekelni fogja s a mi tisztviselőink kérelméneknémi irányt jelöl:

Győr sokkal előbb, mint az állami segély megérkezett volna a városhoz, intézkedett tisztviselőinek javadalmazásáról. A belügyminiszter a határozatot megsemmisitette s leiratában jelzi az állami segély felhasználásának módját is. A városokra nézve most fontos elvi határozat idevonatkozó része a következő:

A város részére kiutalványozott állami segély a rendeletemben megállapitott módozatok mellett csupán a szorosan vett közigazgatási tisztviselők illetményeinek kiegészitésére forditható. Megjegyzem ez alkalommal is, hogy a kiutalványozott állami segélyből a szoros értelemben vett közigazgatási tisztviselők is csak az idézett rendeletben jelzett korlátok között, tehát csak annyiban részesithetők az 1909. évre szóló érvénnyel ideiglenes jellegü pótlékban, a mennyiben jelenlegi illetményeik a rendeletemhez mellékelt törvényjavaslat tervezetben megállapitott fizetési osztályok legalsó fokozatával egybekötött javadalmazást el nem érik.

Eszerint a tisztviselők fizetése az állami segélyből csak annyiban egészithető ki, a mennyiben az állami fizetési osztály legalsóbb fokozatát el nem éri. A többi városi alkalmazottak (szolgaszemélyzet, szolgák) fizetése pedig csak a városi pénztár terhére rendezhető.

Ugy látszik, hogy a ministernek fő óhaját mégis az képezi, hogy a városok haladását, uj, modern intézmények létrehozását a maga részéről elősegitse. Ha azonban a törvényjavaslat törvény evőre emelkedik a városok valószinüleg nagyobb jogot fognak nyerni a pénz elosztása iránt.

— **A vármegyék autonomiája érdekében.** A sulyos politikai válság, amelyben alkotmányunk is könnyen sulyos megpróbáltatásnak lesz kitéve, mindinkább felkelti a vármegyékben az alkotmányos ellenállás gondolatát. Temesmegye és Jásznagykunszolnokmegye közgyülési határozatából kifolyólag átiratot intézett vármegyénkhez, a melyben a vármsgyék autonomiájának megerősitését hangsulyozza a nemzet érdekeitől távolálló kormányhatalmakkal szemben. Az átirat módositani kivánja a vármegyék közgyülésének szabályrendeletét olyanképen, hogy ezentul 100 bizottsági tag kivánsága arra kötelezze a főispánt, hogy rendkivüli közgyülést hivjon össze. Ezekre a rendkivüli közgyülésekre természetesen akkor volna szükség, ha a nemzeti ellenállás szervezése céljából a törvényhatóságnak kötelessége lenne állást foglalni. Nem kételkedünk benne, hogy a nagyfontosságu átirathoz egyhanguan hozzájárul a vármegye.

— **A vármegye árváinak.** Az árvák nagylelkü pártfogója, Szüts Jenő alispán ur kérő szózatára sok széppel felékesitett karácsonyfával örvendeztette meg vármegyénk áldózatkész, jószivü közönsége árvaháza növendékeit. Befolyt összesen 747 kor. 76 fillér és pedig: Alispán úr gyüjtőivén adakoztak: gróf Nádasdy Tamás 50 K, Martonvásár község 41 K 40 f., Martonvásári Takarékpénztár 25 K, gróf Széchenyi Viktor, Rosenfeld Henrik, gróf Cziráky Antal, gróf Batthyányi Lajos, gróf Zichy Rafael, gróf Eszterházy László, gróf Zichy Aladár, dr. Prohászka Ottokár püspök 20—20 K, Nagy Alfonz, Fejérmegyei Takarékpénztár, Szfehérvári Takarékpénztár, Grünfeld Jakab, dr. Pajzs Gyula, Szluha Dénes, báró Trautenberg Frigyesné, Müncs Simon Seregélyes, Káloz község, Rácalmás község, Boross Károly, Leopold Lajos, Hoffmann Ede, Pusztavám és Bicske község 10—10 K, Ráckeresztur 2 K 80 f. Sukoró 6 K 80 f. Gárdony 6 40 f. Alcsut 12 K 40 f. Fehérvárcsurgó 6 K 80 f. Iszkaszentgyörgy 4 K 36 f. Kisperkáta 15 K 80 f. Csabdi, Tabajd, Etyek, Polgárdi, Mány, Vereb, Pátka, Vértesacsa községek 5—5 K, Csősz 4 K 50 f., dr. Lauschmann Gyula 6 K, dr. Matta Árpád, báró Trautenberg Frigyes, Bozsár, Marsovszky Viktor 5—5 K, Szfehérvári Ker. Bank, Bologh György, Sóskut, Kápolnásnyék községek 4—4 K, Lajer Nándor, Károly János, Koller Tivadar, Iváncsa, Felcsut községek, Hermann Ignác, Forster Béla 3—3 K, Közgazdasági Bank, Kenessey Gyula, Szávits Miklós, Dettrich Zsigmond, Koller Pál, dr. Fekete Izidor, Göllner Károly, Gyapay Pál, Kontra József, Nemes, Schweiger Ferenc, Rác Endre, Komáromi András, Sárközy Kálmán, Szabadbattyán, Zámoly, Csákberény, Füle, Gyurókuldó községek, Kovács Béla 2—2 K, N. N., Kufler, Csöngedy Gyula, Balogh Gyula, Gottlieb Lipót, T. D., Mojzer József, Vértesi Vencel, Schier József, Toman Antal, Göncöl, Kuti Márton, 1—1 K, N. N. 20 f. Gondnok gyüjtőivén: Dreher Jenőné 100 K, Balog Lipót 5 K, dr. Varga István 2 K. Természetbeli adományokat küldtek: Felmájer-féle gyár 1 vég köténynek való vászon, Preisach József 48 kosz. füge, Galter Frigyes egy szép fenyőfa, Frank és Urilczek cég 5 kg. mogyoró, 2 doboz szaloncukorka, 7 kosz. füge, Lélek József félláda narancs, félláda cukorsütemény, Kohn Heilmann és fiai cég 1 láda narancs, Csontos Andor képv. 1 doboz cukorka, Ferschich János plebános 5 drb. imakönyv, Lyka István 1 drb. fenyőfa, 1 láda narancs. Alispán úr fáradhatatlan buzgalmáért, nemesszivü emberbarátaink jószivü adományaiért ez uton fogadják az árvaház leghálásabb köszönetét.

Naptárak, ***üzleti és rovatolt könyvek, levélrendezők stb. nagy választékban kaphatók,*** **Klökner Péter** ***udv. könyvkereskedésében Székesfehérvárott.***

— **Törvényszéki főtárgyalások.** A székesfehérvári kir. törvényszéknél január hóban megtartandó bünügyi főtárgyalások:

Január 12. Hegedüs József s 1 tsa sulyos testi sértés bünt. Farkas Gábor és 1 tsa sulyos testi sértés bünt. Sós Károly lopás bünt. (ujra felvétel.)

Január 13. Zseleházi Imre sulyos testi sért. bünt. (ujra felvétel), özv. Mezner Jánosné orgazd. büntette. Varga György lopás kisérl. bünt. Smitkó Péter s 3 tsa. lopás bünt.

Január 15. Ifj. Horváth Gábor és 2 tsa lopás és orgazd. bünt. Rafael Erzsébet s 5 tsa lopás bünt.

Január 18. Pénzes Egyed István s 2 tsa s. t. s. bünt. Borostyáni József s 4 tsa hat. ell. erőszak.

Január 19 Tamaskovits Károly lopás bünt. Jakobovits József lopás bünt. Bedő Istvánné meg zat elh. bünt.

Január 22 Szabó Imre s neje csalás bünt. Hammer Mihály erőszak. nemi köz. kisérlete. Ifj. Boda József sulyos testi sértés büntette. Szücs György sulyos testi sértés bünt.

Január 25. Streng Márton sulyos testi sért. bünt. Kovács János sulyos testi sért. bünt. Ertl Ferenc 2 rendbeli magánlaksértés bünt.

Január 26. Károly Gábor folmen. elkövetett sulyos testi sértés véts. Béla János magánokirat ham. bünt. Sárközi Adolf hatóság ell. erőszak bünt.

Janáur 29. Pinke Istvánné nyilv. becs. sért. Bene Mihályné hatóság ell. erőszak bünt. Frocinger Jenőné lopás bünt, (ujra felv).

— **Rövid hirek.**

Hova lett? Rédl Antal bátyánkat, aki nagylángi gazda, sulyos veszteség érte a napokban hurcolkodás közben. — A gazdauram keszi pusztára akart áttelepedni s e célból kocsira rakta összes holmiját. Utközben a kocsijáról eltünt 57 darab szoknya 208 korona értékben. A szoknyák három felnőtt leányáé voltak. A dolog tisztázása a csendőrök kötelessége lesz.

A kenyér. Bicskei József 36 éves gárdonyi lakos betört Domok István kamarájába s onnét ellopot egy zsák buzalisztet.

Állat belegségek. Kálozon fellépett a lépfene. — Sárszentmihályról ebveszettséget jelentenek, az alispán 40 napi ebzárlatot rendelt el.

Cigányok és mulató legények. Soponyán bucsu volt a mult év novemberének 17-én. A korcsmában szokásos mulatság alkalmával Puha Károly és Farkas Gábor cigányokkal összezördült Lengyel Sándor soponysi legény, akit annyira összeszürkáltak, hogy sulyos sebesülést szenvedett. A törvényszék Puha Károlyt bünösnek találván 3 hónapi fogházra itélte.

Kürtreperálás. Lambert János tabajdi éjjeli őrnek elromlott a kürtje. Megreperálására hol talált volna alkalmasabb helyet, mint a korcsmát. Benézett az ivóba s kürtreperálás közben a sárga földig leitta magát. Belekötött Fodor Ferenc etyeki gazdába, aki természetesen alaposan helyben hagyta. Az ügy törvényszék elé kerül.

Bucsukor. A mult év máján a jenőiek bucsut ültek, amelyben Hegedüs István és Kőmives József sulyosan összeszurkálták Kocsis Józsefet. A törvényszék Hegedüst 3 hónapi, Kőmivest 14 napi fogházra marasztalta el.

Etyekről. Rák József és Schlick János etyeki legények a korcsmában kaményen összeverekedtek. Feljelentették őket a csendőrök.

VIDA ELEK kárpitos és diszitő, Székesfehérvár, Megyeház épülete. *Teljes felelőség mellett csakis elsőrendü munkák.*

Szinház.

Régóta töltötte meg publikum olyan előkelően és olyan impozáns számban a városi szinházat, mint tegnapelőtt. Nagy dologról volt szó. Vörösmarty Mihálynak, a magyar költők királyának kápolnásnyéki szobráért kellett lelkesedni. S a közönség megértette, hogy illik és kell lelkesednie. Az előadásban szive szerint gyönyörködött, hiszen a régi jó idők kedves alakjai léptek eléje a maguk tiszteletreméltó vonásaikkal s valljuk meg — kedves naivitásukkal. Mert Berczik Árpád szinmüve a Himfy szerelme ezt a régi világot tárta elénk. Bizony nem mondhatjuk, hogy a modern szinmüirás allürjeivel, Rostand, Bernstein fogásaival és pszyhologiójával lép elénk. De azért kedves volt. Még akkor is kedves volt, mikor a régi stylus szerint huzavonát csinált a szerelmesek összehozásával, a mikor mindenki igen jól tudta már, hogy nagyon jól értik egymásik, és csak őket választotta szét a boldog szerelem valóra válásától az iró régies felfogása. Verő Janka kedves és bájos volt Szegedy Róza szerepében. Szivesen láttuk Dérit is Kisfaludy Sándor szerepében. De talán Ivánfi volt a legeredetibb az ő mókás alakitásában, az erőszakolt poéta megjátszásában. Tomborné, Bátori, Vértes és még inkább Kis Cecil egyaránt rajta voltak a tisztességes siker kivivásán. A darab romanticizmusa valóban megérdemli az ujrajátszást, amit — mint halljuk — a szinház is megvalósit egy délutáni előadás keretében.

Most térünk rá azonban arra, amit először kellett volna leirnunk, a gyönyörüséges prologra, amellyel Vörösmarty nagy nevének áldoztunk. Először Verő Janka művészi előadásában a Szép Ilonka elszavalásában gyönyörködtünk. Teljes illuziót keltett, olyat, amely mindannyiunk szivét megfogta, hogy együtt örültünk s együtt könnyeztünk Szép Ilonka búbánatos sorsával. Aztán egy megörökitésre érdemes jelenet következett. Kovács Lajos, a mi kedvelt drámai művészünk fölvonult két apródjával a megye és a város szymbolikus megjelenitőivel és egy remekül megirt aposztrofálásban előadta mindazt, a mit a magyar sziv Vörösmarty nagy nevének emlitésekor érezhet s a mit különösen mi, fejérmegyeiek és Székesfehérváriak a mi büszkeségünk nevének emlitésekor méltán érzünk. A magyar költő, a daliás idők avatott dalnoka, a magyar művészet, a magyar szinészet rég nem domborodott ki annyi melegséggel és szeretettel, mint azokban a szavakban. Hódoló elismeréssel tisztelgünk Lauschmann Gyula dr.-nak, városunk széplelkü, édesszavu krónikásának, a ki azokat a szépséges érzelmeket visszhangra keltette lelkünkben. Minden szavát átéreztük, kiáradt belőlük a lelkesedés s végül összeolvadt a Hymnusz gyönyörü énekében, a melyet az egész közönség állva énekelt a szinészekkel együtt. Lauschmann Gyula dr. pompás sorait egész terjedelmében itt adjuk:

(Liget. A hátulsó függöny Tisza partját ábrázolja. A függöny felvonáskor Verő Janka magyar uri lány öltözetben már a szinpadon áll és elszavalja Szép Ilonkát. Ennek befejezése után jön Kováts Lajos diszmagyarban, két apróddal, kiknek egyike a város, másika a vármegye cimerét hordja cimerpajzsán. Kováts Lajos a következőket mondotta:

Köszöntelek, Szép Ilonka, költőkirály leánya! Hervadásod liliomhullás volt, de életed örök, mert Vörösmarty irta meg sorsodat!

És köszöntelek kalászos Fejérvármegye, köszöntelek ős Székesfehérvár, hiszen fiaidban a nemes lelkesedés jött e falak közé, hogy Kápolnásnyék földjén a születés és a dicsőség szobrát létrehozni segitse.

Előtted és Te általad, Szép Ilonka!, e két apród jogosan hódol Vörösmarty nagyságának, mert a költők királya, bár egy egész országot övezett dicsőségének örökre fénylő sugárival, — első sorban mégis ezé a vármegyéé, a melynek földjén bölcsője ringott és ezé a városé, hol a tanuló évek benyomásai első irányt adtak a lángész kifejlődésének.

Szobrot akar e két apród emelni, — szobort, mely a szülőföld hálája gyanánt hirdetni fogja legnagyobb fiának dicsőségét.

És ez a dicsőség élni fog, —

Mig a tavasznak egy virága less,
Mig a virágból illat árja kél.

A szoboralkotás mai ünnepén itt van a magyar szinészet is, — (a függöny felgördül és az egész társulat csoportképben magaslaton áll) — a melynek dicsősége és fénykora egy volt Vörösmarty nevével.

A magyar szinész lelkében él a vágy, hogy a ma már ledőlt szobor ismét magasba emelkedjék és Vörösmarty szellemében a magyar müveltséget, a magyar hazafiságot, a magyar ideált hirdesse. És a magyar szinész, vele együtt a magyar közönség epedve várja ennek beteljesülését, hogy ne törjön ki többé lekéből a vágyódás:

Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban?

Vörösmarty hagyta reánk költészetének sok gyönyörüsége között a Szózatot, amely örök életü imája, hite, reménye, boldogsága, vigasztalója, mindene a magyarnak. Eggyé forrott szivünk lüktető vérével, összenőtt a szépséges természettel s miként a róna, a délibáb a magyar alföldnek jellemző sajátságai, úgy a Szózat is — nemzeti fönmaradásunknak örökre buzditó erejét, a magyar szellem és a magyar faj tápláló forrását alkotja.

A magyar Géniusz zsoltára a Szózat, a melynek nagy költője, megértvén a nemzet szivverését, megérezvén vágyait és reményeit,

Kezébe vette — megzörditve — lantját,
Mely egy világot hordozott belül,
És két hazának fellegin suhant át
A dal: Hazádnak rendületlenül!
Láng volt a dal, mely vérünket kavarja,
Fölrázva, a ki élni nem akart
S a költő lelke, — mint egy Isten karja,
Mely ezredévet átölelve tart!

Ez volt a Szózat, midőn lángzó szenvedélylyel hangzott el a költő lantjának hurjain! Ez volt a Szózat, mely az átalakulás korszakában, midőn nagy eszmék megvalósulásáért dobogott minden magyar sziv, ezeknek tettre hevitő édes mámorában a kor imájaként százezrek lelkéből pattant ki a költő ihlettségével,

S még a kő is, mintha csontunk volna,
Szent örömtől rengedezett át,
És a hullám, mintha vérünk folyna,
Áthevülve járta a Dunát.
S a hol annyi jó és rosz napunk költ,
Lelkesedve feldobogott a föld!

Ez volt és ez lesz a Szózat, a mely milliók szivének szendergő sejtelmét érlelte hő vággyá és fogja fejleszteni erős törekvéssé!

E két apród nemes szándékának első ünnepén egyesüljünk mi is valamennyien a Szózatban! Hangozzék föl dalos ajkunkon a költő király emléke előtt a költő király imája, hogy a mi igaz érzésünket lelkesedéssel hirdesse! Imádkozzunk!!!

(Az egész társulat a Szózatot énekli, a közönség feláll, a karmester is állva vezeti az ének és zenekart. A Szózat éneklése közben a szintársulat mögött levő függöny felemelkedik és a magyar Géniusz alakja lesz látható, a mint áldólag terjeszti kezét az egész csoport és a közönség fölé.)

Szerda jan. 12.

A kuruzsló. Földes Imre 3 felvonásos szinműve. Ujdonság. Társadalmi problémát boncol azzal az éles meglátással, amely Földes Imrének műveit oly fölényesen jellemzi. Az idei szezonban ez már második darabja; a Hivatalnok urak szintén a mai társadalom egyik szociális jelenségével, a hivatalnokok nyomorával foglalkozik. A kuruzsló a *törvényes* rend, az igazságot, a való életet nélkülöző társadalmi formák éles szatirája a szinpadi hatás, a költői igazságszolgáltatás összes kellékeivel feldolgozva.

Tartalma a következő: Tordai orvosnövendék (Déri) a legnagyobb nyomor közt végzi tanulmányait a kolozsvári egyetemen. Végső nyomora lopásra kényszeriti, aminek következménye lesz, hogy kizárják az egyetemről s utját vágják annak, hogy diplomát szerezzen. Ambicióinak tönkrejutásával egyidejüleg árverezik el a Horváth-család vagyonát is, s ez által, minthogy a család egyik sarja, Horváth Irma iránt (Fekete Irén) komoly érzelmet táplál, végképen összecsapnak a hullámok feje felett.

Mentő gondolata támad: Horváthnétól (Tomborné) elkéri meghalt fiának, Jánosnak orvosi diplomáját s arra alapitja jövőjét. Horváthné bár nem minden habozás nélkül, annál szivesebben adja, mivel leányának sorsát, akit a grófi kastélyban akarnak szerződtetni a fiatal kalandor gróf, Tordai álláshoz jutásával biztositottnak látja. A vállalkozás tényleg kitünően beválik, Tordai Horváth János nevén és diplomájával nagy orvosi hirnévre tesz szert. Szerződteti egy jó nevü szanatorium, kinevezik az egyetem magántanárá, tagjául választja az akadémia. A betegek százával látogatják a szanatoriumot s áldják nevét. A szegényebb betegeknek elengedi az orvosi dijat s a szanatorium betegeit óvja az igazgató (Bátori) üzleti túlkapásaitól, Orvosi dicsőségének tetőpontján áll, amidőn egy hirlapiró jóbarátja (Marosi) leleplezi A kórház főorvosa (Kovács) azt sem engedi meg neki, hogy Horváthnét megoperálja, aki élete megmentésének összes reményét füzte leendő veje operációjához. Mig a főorvossal s az épen belépő detektivekkel küzködik, Horváthné az operáló asztalon — meghal. Nagy kegyesen csak azt engedik meg Tordainak, hogy a törvényes eljárásig szabadlábon legyen. Az akadémia lemondását várja, betegei visszakérik tőle a gyógyitási költségeket, Egy hálás betegje akad csak (Pálfi), aki kieszközli, hogy Irmával Amerikába szökjék. Keserü csalódással hagyja itt a hazai földet, hogy ne üldözzék tovább a — betegei.

A darab eszmefüződése élénken kitetszik e rövid tartalomból is. A *törvény*, a *forma* összeütközik az igazsággal, az élettel s maró szatirával fejezi ki a szerző, hogy mekkora hatalma van a törvénynek a sokszor sarokba szoritott igazság felett is.

Az előadás jo volt, méltó a darabhoz. Déri tehetségének legjavát adva kabinet alakitást nyujtott, annyira, hogy a közönség vastapssal is megtisztelte. Nagyon jó volt Fekete Irén is, kellemes, lágy temperamentumával nagyon beleillett a bánatos leány szerepébe. Még Pálfi Mariskáról akarunk megemlékezni, akit érthetetlen okokból mintha mellőznénekn a nagyobb, kiválóbb tehetséget igénylő szerepeknél. Igazán figyelemreméltó játéka többet érdemelne. Bátori, Kovács, Tomborné kisebb szerepeiket kifogástalanul játszották.

Heti müsor:

Csütörtök	Kuruzsló.
Péntek	Liliom Egy csirkefogó élete zóna.
Szombat	Gülbababa Szentgyörgyi Lenke fellépte.

Szerkesztői üzenetek

B. I. Budapest. A polgármester ur tudtommal vasárnap érkezik végleg haza. Addig légy türelemmel, 20-án meglátogatlak.

Cajus. Székesfehérvár, — **B. L.** Bicske. — **H. F.** Székesfehérvár, — **H. I.** Perbál. — **Egy női olvasó.** Budapest: Öt vezércikk a katholikus sajtó pártolásáról. Egyik szebb, gyönyörübb mint a másik. Kiteritem őket magam elé s miként özvegy Pókainé beleásom körmeimet ritka szép hajfürtjeimbe és könybénázó szemekkel zogokva kiáltom: melyiket szeretem? melyiket szeretem? Csupa láng, valamennyi, aki elolvassa őket föltétlen bizonyossággal elő is fizet becses lapunkra. De hát mondják meg kinek legyen igaza? Melyikét közöljem, vagy mind sorba közöljem valamennyit? Lesz-e rájuk hely? Vagy kihagyjam a vezércikket, a bölcs politikusok vesszéreszméinek virágos mezejét? — a tárcát, a szerelmes leányok szive gyógyitgatóját? — az ujdonságok rovatát? a tisztviselők fizetésrendezését? Istenem! mit tegyek? Borongó kedéllyel nagyokat lépek szobámban s forgatom agyamban a hamleti kérdést: lenni vagy nem lenni, — enni vagy nem enni, — vezércikkeket közölni a derék katholikus sajtóról vagy nem közölni — mondják mit tegyek? Egyelőre várok, mig hely lesz, aztán megszavaztatom a publikumot, végül pedig fölszólitom a nagyrabecsült lelkes cikkiró hölgyeket és urakat, akik közül egynek kivételével még eddig egy se fizetett elő becses lapunkra: hölgyeim uraim! vegyük be az orvosságot előbb be magunk. Én is beveszem, sőt be is vettem már a mult esztendei keserves deficit alakjában. A magam munkája ugyis tiszteletbeli munka és szidás. Vagy pedig tessék minden cikk helyett legalább egy előfizetőt gyüjteni és ne abban gyönyörködni (ez különben a többi jó uraknak és hölgyeknek szól) hogy a szerkesztő az ostornyéllel üti már a zörgőcsontu pegazust és izzadva hallgatja a sárba ragadt szerkesztőségi bricska nyikorgását, aztán üres perceiben leveleket ir hátulfizető előfizetőknek a keservesen megszolgált dijakért — hozzátev n, hogy nagyon keserves nyöszörögni. Hölgyeim! uraim! minden Demosthenesnél szebben beszél a tett. Előfizetőket gyüjteni, pontosan *elő*fizetni, hireket beküldeni: ez a kath. sajtó pártolása! A cikkek közlésére pedig alázattal türelmet esedezünk, a mig a hely és alkalom kedvező lesz. Hiszen a mint látni tetszett még arra se jutott eddig helyünk, hogy az előfizetési felhivást közöljük. Hogy ezt a nagy hiányt gyorsan pótoljuk és senki el ne felejthesse, hát ismételten ideigtatjuk:

A Fejérmegyei Napló előfizetése:

Egy évre	*12 kor.*
félévre	*6 „*
negyedévre	*3 „*
1 hónapra	*1 „*

Tessék előfizetni s a még esetleg hátralékosoknak az előfizetési dijakat beküldeni.

Figyelem! **Készpénzkölcsönök!**

Jelzálogkölcsön 4%, 4½% és 5% amortizcióra, **Konvertálás, Személyhitel** (bankpénz 1—2 kezessel, magánpénz kezes nélkül), **Örökségek** vétele, **Vállalatok** financirozása, **Részvénytársaságok** alapitása, **Fizetésképtelen kereskedők kiegyeztetése,** valamint

adás-vétel **birtokok, házak, gyárak, üzletek, kávéházak, szállodák, vállalatok eladását vagy vételét közvetiti gyorsan és kulánsan.**

ADLER és SINGER Általános Forgalmi vállalat Betéti Társaság **Budapest, József-körut 21.**

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvártt.

00000026